

Årsredovisning för staten 2016

Till finansutskottet

Finansutskottet beslutade den 27 april 2017 att ge övriga utskott möjlighet att senast den 18 maj yttra sig över regeringens skrivelse 2016/17:101 Årsredovisning för staten 2016 och eventuella motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Det har inte väckts några motioner med anledning av skrivelsen.

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för det ekonomiska utfallet i staten 2016. Skrivelsen omfattar bl.a. också en redovisning av de myndigheter som har fått en modifierad revisionsberättelse från Riksrevisionen och skälen för detta.

Näringsutskottet har gått igenom regeringens redogörelse för de utgiftsområden som faller inom utskottets beredningsområde, dvs. utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv. Utskottet har mot bakgrund av denna genomgång funnit skäl att yttra sig med anledning av att Tillväxtverket fått en modifierad revisionsberättelse från Riksrevisionen. I detta yttrande redovisar utskottet sina överväganden.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Av skrivelsen framgår att Riksrevisionen inom ramen för den årliga revisionen har granskat 225 myndigheters årsredovisningar för 2016. Riksrevisionen har för 2016 avstått från att uttala sig om en myndighets årsredovisning (Statens fastighetsverk) och lämnat ett uttalande med avvikande mening för en årsredovisning (Tillväxtverket). Vidare har Riksrevisionen lämnat en revisionsberättelse med reservation för 12 myndigheter, och 11 myndigheter har erhållit revisionsberättelse med upplysning.

Riksrevisionen uttalar sig med avvikande mening när det finns väsentliga fel som är genomgripande och årsredovisningen som helhet därigenom inte ger en rättvisande bild.

Av skrivelsen framgår att Riksrevisionen som grund för att Tillväxtverket har fått en revisionsberättelse med avvikande mening anger att Tillväxtverkets årsredovisning för 2016 innehåller omfattande felaktigheter som påverkar hela den finansiella redovisningen och ger följdfel i de finansiella uppgifterna i resultatredovisningen. Myndigheten har inte redovisat valutakursdifferenser som uppstått vid inbetalningar från EU i uppbördsavsnittet avseende utgifter som myndigheten återkrävt från Europeiska strukturfonden (Eruf). Myndigheten har därmed inte följt 2 kap. 7 § 4, 4 kap. 1 § och 5 kap. 12 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. De redovisade mellanhavandena mot EU när det gäller Eruf och programmet Öresund-Kattegatt-Skagerrak innehåller dessutom felaktigheter i form av dubbelbokningar och felaktigt värderade fordringar till väsentliga belopp. Dessa felaktigheter uppges påverka övriga upplupna intäkter, övriga förutbetalda intäkter, transfere-ringsavsnittet, uppbördsavsnittet, intäkter av bidrag och årets kapitalförändringar. Det här ger i sin tur följdfel i avsnittet ”Året i siffror” i resultatredovisningen. Avsnittet ”Kommentarer till utfall” innehåller även felaktigt angivna förändringar jämfört med resultaträkningen.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksrevisionens årliga revision

Som framgår av avsnittet om skrivelsen har Riksrevisionen lämnat en revisionsberättelse med avvikande mening för Tillväxtverkets årsredovisning för 2016. Riksrevisionen uttalar sig med avvikande mening när det finns väsentliga fel som är genomgripande och årsredovisningen som helhet därigenom inte ger en rättvisande bild. Detta innebär att Riksrevisionen bedömt felen som så pass genomgripande att årsredovisningen inte bedöms tillförlitlig som beslutsunderlag.

Det är ovanligt att Riksrevisionen lämnar en revisionsberättelse med avvikande mening. Sedan 2010 då begreppet avvikande mening infördes har

Riksrevisionen endast lämnat en revisionsberättelse med avvikande mening två gånger tidigare. Det var 2011 då Sameskolstyrelsen och den nybildade Havs- och vattenmyndigheten fick revisionsberättelser med avvikande mening.

Revisionsrapport – Tillväxtverkets årsredovisning 2016

I Riksrevisionens revisionsrapport med anledning av Tillväxtverkets årsredovisning 2016 beskrivs felen som ligger till grund för den avvikande meningen i revisionsberättelsen närmare; dessa fel redovisas nedan. Revisionsrapporten innehåller utöver en redovisning av de felaktigheter som ligger till grund för den avvikande meningen även iakttagelser på följande områden: en otillräcklig redovisning av finansieringsinstrument; otillåten delegering av hanteringen av affärsutvecklingscheckar; bristande dokumentation av ekonomiska händelser samt attest av manuella bokföringsordrar.

Riksrevisionen lämnar ett flertal rekommendationer till Tillväxtverket. Senast den 28 april 2017 önskar Riksrevisionen information från Tillväxtverket med anledning av iakttagelserna i rapporten.

Av rapporten framgår att Riksrevisionen redan i en rapport i september 2016 påtalade brister när det gäller Tillväxtverkets redovisning av EU-mellanhavanden, vilket är det största beloppsmässiga felet i årsredovisningen. Riksrevisionen lämnade då en rekommendation om att Tillväxtverket behövde utreda tillämpade redovisningsprinciper och redovisade mellanhavanden i samråd med Ekonomistyrningsverket. Enligt rapporten svarade Tillväxtverket att detta skulle ske i oktober 2016. Tillväxtverket har under hösten 2016 anlitat Statens servicecenter för att se över mellanhavandet mot EU. Utredningen väckte dock enligt Riksrevisionen ytterligare frågor som inte har besvarats på ett tillfredsställande sätt. Tillväxtverket uppges inte ha klargjort och dokumenterat myndighetens redovisningsprinciper för EU-medel i samråd med Ekonomistyrningsverket inför bokslutet. Riksrevisionen konstaterar därmed att myndigheten inte har åtgärdat problemen inför årsredovisningen.

Tillväxtverkets fordran mot Eruf är enligt rapporten felaktig och regelverket om redovisning av valutakursförändringar har inte följts. Tillväxtverket har inte redovisat valutakursdifferenser som uppstått vid inbetalningar från EU i uppbördsavsnittet avseende utgifter som myndigheten återkrävt från Eruf. Den exakta storleken på felredovisningarna är enligt Riksrevisionen svåra att bedöma. I rapporten redogörs dock för ett antal iakttagelser och det förs ett resonemang om storleken på felaktigheterna¹.

När det gäller programmet Öresund-Kattegatt-Skagerrak (ÖKS) förekommer det även fel i form av dubbelbokningar. Det handlar om 29 miljoner kronor som ligger dubbelt i balansräkningens skuldsida eftersom de redovisats

¹ Till exempel framkommer att Tillväxtverket för programperioden för Eruf 2014–2020 redovisar en fordran på EU på 28,3 miljoner kronor samtidigt som EU har innehållit ett belopp om 4,9 miljoner euro. Differensen mellan fordran och innehållit belopp är enligt Riksrevisionens uträkningar 18,6 miljoner kronor. Även när det gäller programperioden för Eruf 2007–2013 redovisar Tillväxtverket en för låg fordran.

separat och även ingår i posten oförbrukade bidrag. Tillväxtverket redovisar också en felaktigt värderad fordran på EU för ÖKS för 2007–2013 i form av upplupna bidragsintäkter om 12,4 miljoner kronor. Det har inte presenterats något underlag som visar varför fordran kvarstår som oförändrad sedan 2013 trots att myndigheten mottagit betalningar från EU, och fordran bedöms därför inte som balansgill.

Vidare innehåller Tillväxtverkets årsredovisning felaktigt beskrivna redovisningsprinciper, följdfel i resultatredovisningen och korrigeringar som inte har beskrivits, detta trots att rättelser i enlighet med gällande regelverk bör kommenteras i en not.

Av revisionsrapporten framgår även att det förekommer brister i redovisningen av Utlåning inom ramen för anslaget 1:1 Regionala tillväxtmedel inom utgiftsområde 19. Tillväxtverket redovisar inte utlåning enligt 5 kap. 14 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag och avviker därmed från det ekonomiska administrativa regelverket. I något fall har lån redovisats som bidrag, och det har förekommit olikartade bedömningar av lånefordringarnas värde.

Årsredovisningen innehåller enligt Riksrevisionen ett antal fel som enligt myndigheten hade kunnat fångas upp genom en bättre kvalitetssäkring. I rapporten lämnas en beskrivning av sådana fel.

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer med anledning av de iakttagelser som redovisats ovan:

- Tillväxtverket bör utreda det exakta mellanhavandet mot EU samt säkerställa att EU-medlen redovisas i enlighet med gällande regelverk.
- Tillväxtverket bör utreda, förtydliga och dokumentera myndighetens redovisningsprinciper för hantering av EU-medel i samråd med Ekonomistyrningsverket.
- Tillväxtverket bör stärka den interna styrningen och kontrollen av lånefordringarna för att säkerställa en likartad bedömning av lånefordringarnas värde samt säkerställa att samtliga utbetalningar av lånefordringar även redovisas i posten Utlåning.
- Tillväxtverket bör se över den schablon som används för värdering av lånefordringar för att säkerställa att det finns en grund för de bedömningar den bygger på.
- Tillväxtverket bör stärka kvalitetssäkringen av årsredovisningen samt tydligt förklara ändrade jämförelsetal.

Det fortsatta arbetet

Enligt uppgift från Riksrevisionen ska Tillväxtverket lämna sina svar på revisionsrapporten till Riksrevisionen den 18 maj 2017 (Tillväxtverket fick anstånd att lämna informationen senare än vad som ursprungligen begärdes i revisionsrapporten). Myndighetsledningen förväntas då uppge vilka åtgärder den avser att vidta med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer.

Enligt uppgift från Regeringskansliet kommer Riksrevisionens revisionsberättelse att ingå som en del av regeringens sedan tidigare inplanerade myndighetsdialog med Tillväxtverket den 29 maj 2017. Även om det redan nu pågår diskussioner inom Regeringskansliet avvaktar man myndighetens svar på revisionsrapporten och myndighetsdialogen för att se vilka åtgärder regeringen eventuellt behöver vidta.

Tidigare riksdagsbehandling

I 10 kap. 1 § budgetlagen (2011:203) fastställs att regeringen är redovisningskyldig inför riksdagen för de tillgångar som regeringen förvaltar och förfogar över. Redovisningskyldigheten omfattar även den verksamhet som bedrivs av staten samt statens skulder och övriga ekonomiska åtaganden. Vidare framgår av 2 § att bokföring av redovisning i staten ska fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed. Redovisningen ska ge en rättvisande bild av verksamheten, det ekonomiska resultatet och ställningen samt förvaltningen av statens tillgångar. Enligt 3 § ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen beslutat.

Vid sin behandling av Riksrevisorernas årliga rapport har finansutskottet tidigare betonat att det är av central betydelse att myndigheternas årsredovisningar är rättvisande för att regeringen ska kunna fullgöra sin redovisningskyldighet gentemot riksdagen enligt 10 kap. 1 § budgetlagen (bet. 2008/09:FiU13).

Utskottets ställningstagande

Efter att ha gått igenom regeringens redovisning över utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv i Årsredovisning för staten 2016 (skr. 2016/17:101) finner utskottet anledning att yttra sig i ett avseende. Det gäller uppgiften om att Tillväxtverket har fått en modifierad revisionsberättelse av det allvarligaste slaget, ett uttalande med avvikande mening, från Riksrevisionen. Utskottet har i det föregående redogjort för innehållet i Riksrevisionens revisionsberättelse och den revisionsrapport där felanmärkningarna som ligger till grund för den avvikande meningen i revisionsberättelsen beskrivs närmare.

Utskottet vill inledningsvis betona allvaret i att en myndighet får en revisionsberättelse där Riksrevisionen konstaterar att årsredovisningen innehåller väsentliga fel som är genomgripande och att årsredovisningen därigenom som helhet inte ger en rättvisande bild och inte heller enligt Riksrevisionens bedömning är ett tillförlitligt beslutsunderlag. Utskottet vill därför understryka vikten av att regeringen grundligt följer upp de uppgifter och felaktigheter som framkommit och därefter vidtar nödvändiga åtgärder.

Utskottet noterar att regeringen avser att ta upp den modifierade revisionsberättelsen med Tillväxtverket inom ramen för den kommande årliga myndighetsdialogen. Vidare noterar utskottet att regeringen avvaktar myndighetens svar till Riksrevisionen angående revisionsrapporten och myndighetsdialogen

innan den tar ställning till vilka åtgärder som behöver vidtas. Utskottet har inga synpunkter på detta förfarande.

Utskottet förutsätter att regeringen återkommer med en redogörelse av regeringens bedömning av de uppgifter som framkommer i Riksrevisionens revisionsberättelse och en redovisning av eventuella vidtagna och planerade åtgärder med anledning av revisionsberättelsen i samband med budgetpropositionen för 2018. Utskottet vill påminna om det som anförts av finansutskottet (bet. 2008/09:FiU13) om vikten av att myndigheternas årsredovisningar är rättvisande för att regeringen ska kunna fullgöra sin redovisningsskyldighet gentemot riksdagen enligt 10 kap. 1 § budgetlagen. Utskottet avser att följa regeringens arbete med anledning av Riksrevisionens revisionsberättelse för Tillväxtverkets årsredovisning för 2016.

Stockholm den 16 maj 2017

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Lars Hjärmered (M), Åsa Westlund (S), Per-Arne Håkansson (S), Josef Fransson (SD), Hanif Bali (M), Anna Wallén (S), Lise Nordin (MP), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Jonsson (S), Mattias Bäckström Johansson (SD), Said Abdu (L), Birger Lahti (V), Anna-Caren Säterberg (S), Gunilla Nordgren (M) och Peter Helander (C).